

Талавіра Н. М.,

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, м. Ніжин

БЕЗАРТИКЛЕВІ ДИСКУРСИВНІ МАРКЕРИ В АНГЛОМОВНИХ ЖУРНАЛЬНИХ СТАТТЯХ

Функції безартиклевих прийменникових зворотів в англomовних журнальних статтях пояснено за допомогою дискурсивної стратегії, яка реалізується трьома тактиками: деталізації, що уточнює інформацію; доповнення, котра розширює відомості про референт; узагальнення, спрямованої на підсумовування викладеного.

Ключові слова: дискурсивний маркер, безартиклевий прийменниковий зворот, стратегія, тактика.

Функции безартиклевых предложных оборотов в англоязычных журнальных статьях объясняются дискурсивной стратегией, которая реализуется тремя тактиками: детализации, уточняющей информацию; дополнения, расширяющей сведения о референте; обобщения, подытоживающей вышеизложенное.

Ключевые слова: дискурсивный маркер, безартиклевый предложный оборот, стратегия, тактика.

The functions of artless prepositional phrases in English magazine texts are explained with the help of the discursal strategy implemented by three tactics: detail-giving, specifying the textual information; extension of the content, providing extra facts about a referent; generalization, summarizing the textual information.

Key words: discourse marker, artless prepositional phrase, strategy, tactic.

Дискурсивні маркери як засоби структурування тексту привертають значну увагу лінгвістів. Вони розглядаються як елементи, що встановлюють зв'язність між двома суміжними сегментами [1, с. 5; 5, с. 1167; 6, с. 326] і спрямовують сприйняття й інтерпретацію дискурсу адресатом [3, с. 131; 2, с. 942]. Серед розмаїття дискурсивних маркерів недостатньо вивченими залишаються безартиклевий прийменниковий звороти англійської мови, що зумовлює **актуальність** пропонованої розвідки. В англomовному журнальному дискурсі поширені такі безартиклевий звороти: топологічно-перцептивні, які репрезентують об'єкти в аспекті наближення або віддалення, напр., *in detail, in part, in general*; реляційні, що позначають взаємну реакцію між референтами, напр., *in turn, in response*; позначення способу реалізації дій, напр., *in theory, in fact*; задіяного каналу комунікації, напр., *on paper*. Їхнє функціонування визначається суперординатним рівнем категоризації значення, яке обумовлює відсутність у їхньому складі артикля та власного денотативного значення, що уподібнює зазначені вирази до дискурсивних маркерів. **Метою** дослідження є виявлення особливостей вживання безартиклевих дискурсивних маркерів в англomовних статтях. **Об'єктом** вивчення виступають безартиклевий звороти сучасної англійської мови, а **предметом** – їхні когнітивно-дискурсивні функції.

У журнальних статтях безартиклевий маркери реалізують дискурсивну стратегію, яка співвідносить між собою фрагменти змісту, позначені окремими словами, висловленнями або абзацами за допомогою тактик деталізації, що уточнює інформацію; доповнення, котра додає нові факти; узагальнення, яка підсумовує описане. Із 440 проаналізованих журнальних статей названі вище звороти вживаються 280 разів у 191 тексті, що складає 43,4 %. Серед них 119 статей містять один вираз у своєму складі, 43 – два звороти, 16 – три і більше одиниць.

Тактика деталізації втілена топологічно-перцептивними зворотами, що зображають референти або їхні компоненти в аспекті наближення і тому при реалізації дискурсивної стратегії уточнюють інформацію, подану у попередній частині статті. Ця тактика задіяна у 67 прикладах (23,9 % від загальної вибірки) трьома безартиклевими дискурсивними маркерами: *in detail*, який репрезентує деталі об'єкта; *in part*, що іменує часткові причини; *in particular*, котрий виокремлює особливу деталь референта.

Тактика деталізації реалізована безартиклевим маркером *in detail* у 6 випадках (2,1 %) на трьох рівнях: речення, абзацу і міжабзацному. У складі речення зворот *in detail* детально характеризує артефакти (50 % випадків від загальної кількості вживань), напр., *Its extensive uranium-enrichment program was uncovered in detail only two years ago; its promise of "full disclosure" and "transparency" since then has been something considerably less* (Newsweek 11.07.2005, с. 28).

На рівні абзацу безартиклевий маркер *in detail* (33,3 %) позначає абстрактні референти (процес, часовий відрізок тощо), характеристика яких потребує дискурсивних сегментів більшого обсягу, напр., *In January 1975, state security forces arrested Bachelet herself, then a 23-year-old medical student, and her mother [...] and jailed them in Villa Grimaldi, a mansion turned into a house of terror [...] Bachelet has never spoken in detail about the period other than acknowledging that she was beaten*. У наведеному висловленні дискурсивний маркер *in detail* виокремлює деталі часового періоду (*the period*), протягом якого майбутній президент Чилі перебувала у в'язниці.

На міжабзацному рівні безартиклевий маркер *in detail* співвідносить зміст речення із заголовками та підзаголовками статей. Наприклад, у статті під заголовком *On the Trail of a Ferocious Killer* зворот *in detail* вказує на деталі плану (*plan*) роботи медпрацівників (*health officials*) на 50 років (50 years): *The Global Malaria Action Plan sets out in detail what health officials hope to achieve over not just the next five or 10 years, but the next 50* (Newsweek 06.08.2010, с. 56). Виокремлені у наведеному реченні мовні одиниці корелюють з синонімічними фразами (*health officials, 50 years*) та іменником *campaign* у підзаголовку: *Health officials are mounting the boldest campaign against malaria in 50 years. Will it work this time?*

Тактика деталізації втілена зворотом *in part* у 40 прикладах (14,3 % від загальної кількості вживань дискурсивних виразів), реалізована на трьох рівнях. На рівні речення безартиклевий маркер *in part* відображає часткові причини діяльності суб'єктів (24 статті, або 60 %). Часткові причини діяльності пояснюють актив-

ність людей, напр., *The population of 11 million is shrinking, in part because of a housing shortage that's leading many families to have fewer children* (Newsweek 16.03.2009, с. 13); результати діяльності суб'єктів, які можуть бути успішними, напр., *Plagued early on by student protests and a scandal surrounding the implementation of a public-transportation system, she eventually righted her administration and reached Chile's highest-ever approval rating, thanks in large part to her deft handling of the country's economy* (Newsweek 19.09.2011, с.7), або невдалими, напр., *Chávez tried but failed to get Spain to fill this role last year (thanks in part to U.S. technology-transfer restrictions) but Russia has now happily stepped in* (Newsweek 16.07.2007, с. 145); перебіг процесу, напр., *Chinese real estate is booming too, due in part to the massive increase in bank lending, which jumped 1,000 percent year-on-year last December* (Newsweek 03.08.2009, с. 15). Крім того, зворот *in part* акцентує окремі риси осіб, напр., *Facebookers are strivers; MySpacers are there in part because they're rejecting the values of preppies, jocks and tools* (Newsweek 13.08.2007, с. 10), або абстрактних явищ (*problem, product, delay* тощо), напр., *The problem was, in part, a communist agenda to enlighten the Afghans by replacing religious schools with secular ones and to undermine the authority of local mullah* (Newsweek 21.12.2009, с. 52); стан особи, напр., *While excitement about Obama's candidacy stems in part from his ethnic background, it has more to do with his message of hope and responsibility* (Newsweek 16.07.2007, с. 40).

Вживання звороту *in part* на рівні абзацу (9 вживань, або 22,5%) забезпечує читабельність текстів, яка надає матеріалу легкості у сприйнятті адресатом за рахунок усунення непотрібних для розуміння тексту деталей і слів, поділу великого обсягу матеріалу на частини [4, с. 98]. Позначаючи ті самі відношення, що і на рівні речення, зворот акцентує ступінь деталізації більшого змісту, напр., *Millions of people around the world still look to the United States as a lighthouse of freedom. In large part, America's economic might follows from that moral leadership* (Newsweek 03.10.2011, с. 8). У наведеному прикладі безартикульний маркер *in part* акцентує лідерство США у сфері прав громадян, названій у попередньому висловленні: свободі (*freedom*). Окрім того, зворот *in part* зображає стан суб'єкта, напр., *but for many top brands progress has been surprisingly slow. That's in part because China is still a relatively poor country, with a high savings rate* (Newsweek 18.10.2010, с. 34). У цьому висловленні вираз *in part* відбиває часткові причини повільного (*slow*) прогресу відомих виробників, а займенник *that*, вжитий в ініціалній позиції другого речення, полегшує читабельність матеріалу. Зворот *in part* також репрезентує часткові причини діяльності або процесу, напр., *Weeks later, the fear in the markets is only growing. It comes in part from a large and still-incomplete market correction* (Newsweek 22-29.08.2011, с. 30-31). У цьому прикладі на рівні абзацу дискурсивний маркер *in part* подає часткові причини зростання (*growing*) страху (*fear*), а вживання сполучення *it comes* на початку другого речення полегшує його читабельність.

На міжабзацному рівні безартикульний маркер *in part* (7 вживань, або 17,5 %) реалізує ті самі відношення, що і на рівні речення та абзацу – окремі характеристики референтів, їхнього стану, часткові причини діяльності. Міжабзацне функціонування цього звороту співвідносить зміст одного абзацу з другим (62,5 %), або речення, де вжитий безартикульний маркер *in part*, із заголовним комплексом статті (37,5 %). При кореляції змісту двох абзаців фонового блоку статті зворот *in part*, вживаючись в ініціалному реченні другого абзацу, забезпечує зв'язність із попереднім фрагментом тексту. Наприклад, зворот *in part* пов'язує абзаци, перший із яких повідомляє про відділення церкви від держави (*separation of church and state*), а наступний пояснює часткові причини події: (5) *65 % of Greeks favored a separation of church and state. (6) In part, this trend is due to increased immigration* (Newsweek 19.05.2008, с. 48). При співвіднесенні змісту висловлення зі зворотом *in part* та заголовного комплексу статті зазначений дискурсивний маркер відбиває параметри об'єктів. Так, безартикульний маркер *in part* частково характеризує президентські компанії (*presidential campaigns*) у тексті про можливого кандидата на пост президента США, який попри небажання обговорювати на публіці молоду дружину, змінить поведінку, коли вирішить балотуватися: *If Thompson does decide to run, the attention won't just fall on him. Presidential campaigns are, in part, about storytelling, and Thompson's supporters will want to know the story of the pretty, young woman smiling up at him from the dais* (Newsweek 13.08.2007, с. 31). У наведеному прикладі міжабзацне функціонування звороту *in part* співвідносить зміст речення із словосполученнями (*presidential campaign, discuss her*) та антропонімом (*Jeri Thompson*) у підзаголовку статті: *She wields tremendous influence over her husband's would-be presidential campaign. But who is Jeri Thompson – and why won't the campaign discuss her?*

Тактика деталізації, реалізована зворотом *in particular* (21 вживання, або 7,5 %), акцентує специфічні риси референтів на двох рівнях: речення (61,9 %) і абзацу (38,1 %). На синтаксичному рівні безартикульний маркер *in particular* виокремлює особливі риси індивіда або групи людей (38,5 % вживань виразу на цьому рівні), напр., *Antonioni's men and, in particular, his women, [...] were figures in a landscape, often dwarfed by their surroundings, adrift in his strikingly modern, gorgeously unfriendly spaces* (Newsweek 13.08.2007, с. 50); іменує специфічні ознаки артефактів (30,7 %), напр., *Like an unchecked oil spill with no effective cleanup in sight, the black ooze flowing from the tragedy and travesty of the Penn State scandal keeps spreading, covering even those who – because of mad dash coverage, in particular by The New York Times – originally hailed an instant heroes* (Newsweek 28.11.2011, с. 4); або абстрактних явищ (23,1 %), напр., *Studying the roots of the Arab-Israeli conflict – in particular the pronouncements and positions of the Palestinian leadership from the 1920s on – left me chilled* (Newsweek 19.05.2008, с. 51); результат діяльності особи, що вирізняється серед інших наслідків її активності, напр., *Obama's ascent reflects in particular the rise of the black bourgeoisie from tokens to a force at the heart of the meritocracy* (Newsweek 26.01.2009, с. 32).

На рівні абзацу безартикульний маркер *in particular* вказує на ті самі відношення, що і на рівні речення, але структурує більший обсяг інформації, напр., *In all, 15 of the top 25 study-abroad countries are now outside Western Europe [...] China in particular is hot; it now draws more students annually than Australia, and is the fifth most popular destination overall* (Newsweek 19.09.2011, с. 18). У наведеному прикладі безартикульний вираз *in*

particular виокремлює населеність як специфічну характеристику Китаю (*China*). Безартикульний маркер *in particular* на початку другого речення надає більшій виділеності позначеному в сильній позиції референту, акцентуючи його особливість, напр., *In an introductory essay, English novelist Howard Cunnell calls the scroll "a markedly darker, edgier, and more uninhibited text than the finished book."* *In particular, the official version dances around the subject of homosexuality [...]* (Newsweek 13.08.2007, с. 48).

Тактика доповнення втілена безартикульним зворотом *in addition* (20 вживань, або 7,1 % від загальної вибірки), який додає інформацію. На рівні речення безартикульний маркер *in addition* пов'язує однорідні референти, які належать до одного класу та мають схожі властивості, напр., *We're still planning a new Cotai Strip in Macau [modeled after the Vegas Strip, with malls, restaurants and tourist sites in addition to casinos]* (Newsweek 16.03.2009, с. 60).

На рівні абзацу безартикульний маркер *in addition* надає другому висловленню більшій виділеності, пов'язуючи два висловлення, з яких перше подає детальну інформацію про артефакт, а у друге – додаткові відомості про нього (46,2 % від вживань звороту на цьому рівні), напр., *More hotels are on the way – usually attached to golf courses. In addition to Trump's colossal development, other projects under consideration include a new £40 million complex on the Ury Estate in Stonehaven [...]* (Newsweek 21-28.04.2008, с. 83); подальші етапи діяльності людини (46,2 %), напр., *Lifestyle programs intended to relieve depression by correcting the mismatch between the modern world and our ancient brains and bodies" recommend such interventions as aerobic exercise, improving sleep, spending more time in the sun [...]* *In addition, I recommend familiarity with interventions that have no analog in the hunter-gatherer world but are being shown by neuroscientists to help change our brains for the better* (Newsweek 07.11.2011, с. 10); додаткові характеристики абстрактного поняття (7,7 %), напр., *At the height of the bubble in 2000 that ratio was close to 20 times, and at the peak of the recovery in the fall of 2007, it was around 15. In addition, the yield on stocks in both the U.S. and Europe is higher than that on government bonds* (Newsweek 16.03.2009, с. 17).

На міжабзацному рівні зворот *in addition* акцентує більший ступінь виділеності референта, сприяючи кращій читабельності матеріалу завдяки винесенню додаткових фактів в окремий фрагмент. В ініціалній позиції другого абзацу безартикульний маркер *in addition* вказує на подальші етапи діяльності суб'єктів (80 %), напр., *"The museum will be a center for students, scholars and visitors from around the world to share in the history and culture of Islamic art," says its CEO [...]* *In addition to attracting those hungry for culture, Qatar is developing tourism around education* (Newsweek 21-28.04.2008, с. 78), або характеристики суб'єктів і об'єктів, що доповнюють параметри, виокремлені у попередньому абзаці (20 %), напр., *But like all important Chinese works of art, it has been much replicated, ensuring that the public knows well what it looks like [...]* *In addition to its esthetic qualities, "Qingming" continues to fascinate because of what it celebrates: "a prosperous, urban state from the perspective of the working class"* (Newsweek 16.07.2007, с. 54).

Тактика узагальнення реалізується топологічно-перцептивними зворотами *in general* та *in total*, які зображують об'єкти у далекій перспективі, котра за дискурсивної стратегії трансформується у підсумовування фактів, викладених у попередньому тексті. Ця тактика реалізується 11 вживаннями дискурсивних безартикульних зворотів (3,9 %), із яких 8 (2,8 %) – зворот *in general*, який узагальнює подану інформацію, і 3 (1,1 %) – *in total*, що узагальнює кількісні показники.

На рівні речення безартикульний маркер *in total* вказує на загальну кількість об'єктів (33,3 % від усіх уживань цього виразу), напр., *"I know President Roh is not particularly fond of wealthy people like me," says Park, whose two Gangnam condos are now worth about \$1.7 million in total* (Newsweek 25.07.2005, с. 32). У другій частині наведеного прикладу *in total* вказує на точну кількість грошей (*\$1.7 million in total*), які акцентують заможність особи (*wealthy people like me*).

У складі абзацу зворот *in total* узагальнює кількісні дані про об'єкт в кінці зазначеного фрагменту тексту, напр., *Among the top six host countries, the United States experienced the weakest growth between 2000 and 2005, pulling in just 17 percent more students over that period, compared with 81 percent in France and 108 percent in Japan [...]* *In total, America's market share of international students dropped from more than a quarter in 2000 to one fifth in 2004, the latest year for which figures are available* (Newsweek 20.08.2007, с. 43).

Тактика узагальнення реалізується зворотом *in general*, який подає об'єкти у далекій перспективі під час загального опису ситуації на рівні речення і абзацу. Уживання цього виразу для організації речень (87,5 %) більш чисельна, ніж між висловленнями (12,5 %). Зворот *in general* протиставляє абстрактне поняття (*policy, political process* тощо) у цілому та його окремі складники в середині речення (42,9 %), напр., *Obama speaks less of Islamic extremism in general and more of Al Qaeda and its affiliated groups specifically* (Newsweek 22.09.2008, с. 17); або в кінці, напр., *Spending two years in China has undoubtedly colored Huntsman's approach to policy – he discusses at length the urgent need for the U.S. to "deleverage" its economy by exercising fiscal restraint – but it has also influenced his perspective of the domestic political process in general* (Newsweek 10-17.01.2011, с. 23). Безартикульний маркер *in general* відображає більшу виокремленість референта у кінці речення як сильній позиції, порівняно із його серединою. На рівні речення вираз *in general* узагальнює дані про артефакти (28,6 %), напр., *"In the focus on the gate ... in the attempt to broaden the audience, there have been missteps," he says, speaking of museums in general* (Newsweek 07.11.2011, с. 76); людей (14,3 %) або середовище їхнього проживання (14,3 %), напр., *"Uighurs in general have not been that captivated by radical Islam," says Gladney* (Newsweek 21-28.04.2008, с. 43).

На рівні абзацу безартикульний маркер *in general* узагальнює відомості про групи людей, напр., *People who live in poorer countries have a lower risk of depression than those in industrialized nations. In general, countries with lifestyles that are furthest removed from modern standards have the lowest rates of depression* (Newsweek

07.11.2011, с. 9). У наведеному висловленні узагальнюється інформація про країни (*countries*), де проживають певні нації (*nations*).

Отже, безартикліві дискурсивні маркери структурують журнальні статті трьома тактиками. Тактика деталізації відображає докладний опис референтів, їхні особливі риси, часткові причини діяльності або перебування у певному стані. За тактики доповнення безартикліві маркерами привертають увагу до додаткових відомостей про групи людей, їхню діяльність і артефакти. Тактика узагальнення акцентує кількісні властивості референтів, узагальнює інформацію про абстрактні поняття, пов'язані з політикою, артефакти або групи людей. Зазначені відношення реалізовані на рівні речення, абзацу або міжабзацному, що зумовлено обсягом інформації у взаємодії з факторами читабельності. Перспективи подальшого дослідження полягають у виокремленні інших тактик функціонування безартиклівих дискурсивних маркерів в англомовному журнальному дискурсі.

Література

1. Массалина И. П. Дискурсивные маркеры в английском языке военно-морского дела / И. П. Массалина, В. Ф. Новодранова. – Калининград : Издательство ФГОУ ВПО “КГТУ”, 2009. – 278 с.
2. Fraser B. What are discourse markers? / B. Fraser // *Journal of Pragmatics*. – 1999. – Vol. 31, №7. – P. 931-952.
3. Gumperz J. *Discourse Strategies* / John J. Gumperz. – Cambridge : Cambridge University Press, 1982. – 240 p.
4. Pander Maat H. Editing and genre conflict: how newspaper journalists clarify and neutralize press release copy / H. Pander Maat // *Pragmatics*. – 2008. – Vol. 18, № 1. – P. 87-113.
5. Redeker G. Linguistic markers of discourse structure / G. Redeker // *Linguistics*. – 1991. – Vol. 29, № 6. – P. 1139-1172.
6. Schiffrin D. *Approaches to Discourse* / D. Schiffrin. – Cambridge : Cambridge University Press, 1987. – 318 p.